

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΖ'

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ Ἰανουαρίου. Ἐκαστὸ ἔτος καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπι τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 89.

3 Ἰουνίου 1884

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ - ΘΩΜΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ἀετιωθέν πρώτου ἑπαίνου ἐν τῷ Β' διαγωνισμῷ τῆς «Ἑστίας».

Α'.

Οἱ εὐδαίμονες κάτοικοι τῶν πόλεων τὸ θέρος μόνον ἐρῶνται τοῦ ἀγροτικοῦ βίου, ὅταν ὁ καύσων ἐπαισθητῶς θερμάνῃ τὸ αἷμα τῶν καὶ τὸ χλιαρὸν ὕδωρ ἀποφορῆξῃ ἔτι μᾶλλον τὰ χεῖλη τῶν.

Οἱ πλείστοι μετοικοῦσιν ὅπως ἀναπνεύσωσι καθαρόν ἀέρα καὶ πῖωσιν ὕδωρ ρέον διαυγές ἐκ πηγῆς παρθένου, τοιοῦτοτρόπως δὲ ἀλλάξωσι βίον, ὡς λέγουσιν.

Ἐπιθυμοῦσιν, ἂν ἦνε γονεῖς, νὰ βλέπωσι τὰ μικρά τῶν τέκνα ἀσκεπῆ καὶ ἄνευ ἐπενδύτου, τρέχοντα ἐπὶ χλοερῶν κοιλάδων καὶ συμπαίζοντα μὲ τὰ λευκὰ προβατάκια τῆς κομπάρας, ἂν ἄτεκνοι, νὰ γευθῶσιν ἔτι κάλλιον τῆς ζωῆς τοῦ ἡλιθίου, τρώγοντες τετράκις, εἰ δυνατόν, τῆς ἡμέρας καὶ μεγάλως ἀρεσκοῦμενοι εἰς τὸ ἀχνίζον ζεστοφοῦρι τῆς γειτόνισσας καὶ εἰς τὴν βλασερὴν *κουλοῦραν* τῆς ἀναδεξιμιάς, ἂν δὲ μεμνηστευμένοι, νὰ ἀπολαύσωσι τῶν ὠραίων στιγμῶν τῆς διαχύσεως τῶν ἐρωτοτρόπων καρδιῶν τῶν ὑπὸ τὴν προκλητικὴν τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν λειμώνων ἐπίδρασιν.

Πλὴν μεθ' ὅλα ταῦτα καὶ μεθ' ὄλην ἔτι τὴν τέρψιν ἣν παρέχει γλυκεῖα σταφυλὴ ἰδιοχειρῶς ἐκ τοῦ κλίματος κοπτομένη, μεθ' ὄσῃν ρέμβῃ καὶ ἂν ἐμπνέῃ μελίφογγος καρδερίνα, μεθ' ὄσῃν δρόσον καὶ ἂν χέῃ ὕδωρ πηγαῖον ἐκ τῶν χειρῶν αἰδήμονος χωριατοπούλας, ἐγὼ ἀγαπῶ τοὺς ἀγρούς κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ τὰς βροχάς, μὲ τὴν συνεφεῆ περιβολὴν τοῦ οὐρανοῦ, μὲ τὰς μελαγχολικάς ἐκείνας ἡμέρας, διότι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην συλλέγω τὰς ἑλαίας μου, ξεκινῶ τὸ ἐλαιοτριβεῖόν μου καὶ σπείρω τὰ χωράφια μου, διότι προσέτι κατὰ τὸν χειμῶνα καθῆμαι σταυροποδητὴ πρὸ τῆς πυρᾶς καὶ τρώγω μετ' ὀρέξεως θερμὴν ζωματοῦραν, ἀκροῦμενος ὑπνωτικοῦ τινος παραμυθίου.

Ἐτησίως, περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου, καθ' ἣν ἐποχὴν *λαδίζουσι* τὰ *λητρουβειά*, μετέβαινον εἰς τὸ χωρίον *Λευκαῖς* πρὸς κατεργασίαν τῶν

ἐλαίων, ὅπου διέμενον πλέον τοῦ μηνὸς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μπάρμπα Θωμᾶ.

Τὸ χωρίον, ἂν καὶ πεπραιοκισμένον διὰ γαιῶν εὐφώρων καὶ ὕδατος ἀφθόνου, ἂν καὶ τὸ ὑγιές τῆς θέσεως, ἐξεδήλου ἢ ἀνθηρὰ βλάστησις τῶν περίξ βουνῶν καὶ κοιλάδων, ἀπελείπετο ὁμῶς ἀναλόγων κατοίκων, διότι μόλις 50 οἰκίσκοι λιθόκτιστοι, περιλαμβάνοντες πλέον τῶν 70 οικογενειῶν, ἀπῆρτιζον τὸν πληθυσμὸν του· τὸ δ' αἴτιον τούτου ἦτο, ὅτι ἅπαντα σχεδὸν ἢ περίξ ἑκτασις τῶν ὑδρευομένων ἐκείνων γαιῶν καὶ ἐλαιῶνων ἀνῆκεν εἰς τοὺς ἀφεντάδαις τῆς πόλεως καὶ ὁ πτωχὸς ἀγρότης μόλις ἀπέζη ἐργαζόμενος.

Ἡ οἰκία τοῦ μπάρμπα Θωμᾶ ἦτο πενιχρά, ἰσόγειος, ἐν μόνον παράθυρον ἔχουσα καὶ μίαν στρογγύλην θύραν. Πρὸ αὐτῆς ὑπῆρχεν αὐλὴ, σκιαζομένη ὑπὸ γηραιᾶς καὶ πυκνοφυλλοῦ ἐλαίας. Τὸ μόνον δὲ προτέρημα τῆς ὅλης οἰκίας ἦτο τὸ ἀναπαυτικὸν *πεζούλιον*, ὅπερ, πρὸς ἰδίαν χρῆσιν, ἔκτισεν ὁ καλὸς μας γέρον πλησίον τῆς θύρας.

Ὁ μπάρμπα Θωμᾶς μικρὸς τὸ ἀνάστημα, κυφὸς ὀλίγον, μόλις ἐξηκοντούτης, λευκὸς τὴν κόμην, ὠχρὸς τὴν χροιάν, μὲ βλέμμα παρακλητικὸν πάντοτε καὶ μὲ φωνὴν πεφοβισμένην, ἐνέφαινε τὸν ἄνθρωπον τῆς ἐργασίας καὶ τῆς πτωχείας, τὸν πάσχοντα καὶ μὴ δυνάμενον νὰ στεναῖζῃ, τὸν ἐργαζόμενον καὶ λαμβάνοντα τὸ τμήμα τῶν κόπων του ἀντὶ ἐλέους.

Ἡ *λάγια κάππα* καὶ ἡ *καλογερικὴ σκούφια* ἦσαν τὰ μόνα αὐτῷ ἀχώριστα ἐνδύματα, ὡς ἀχώριστος πάσης αὐτοῦ ἡμιλίας ἦτο καὶ ὁ ὄρκος — *νᾶχω βοήθεια τῇ χάρι τῆς* — ἐνωσῶν οὕτω τὴν ἁγίαν Παρασκευὴν, ἧς ἐπ' ὄνοματι ἐτίματο τὸ ἐν τῷ χωρίῳ μόνον ἐκκλησίδιον καὶ πρὸς ἣν ὁ μπάρμπα Θωμᾶς ἰδιάζουσαν εἶχεν εὐλαβεῖαν.

Ὁ δυστυχὴς οὗτος γέρον οὐδέποτε ἐγνώρισε τί ἐστὶ χαρὰ, τί νεότης, τοὺς ὠραίους αὐτοῦ χρόνους διῆλθεν ἀνεπαισθήτως, ἢ δὲ καρδιά αὐτοῦ ἀδρανῆς πάντοτε καὶ παγερὰ ἐτρέφετο οἰκτῶ καὶ ἐλέῳ.

Τὴν θύραν τῆς οἰκίας του ἐβλεπε πάντοτε κεκλεισμένην τὰς καλὰς ἡμέρας, οὐδὲ κἂν ἐσκέφθη ποτέ, ὅτι ἠδύνατο νὰ συμμεθέξῃ χαρᾶς τινος, θεορῶν ἑαυτὸν ξένον τῶν ἀναψυχῶν καὶ τῶν τέρψεων τοῦ λοιποῦ κόσμου, μαρτυρῶν οὕτω πικρὰν

δι' αὐτὸν ἀλήθειαν, ὅτι ἐγεννήθη διὰ τοὺς ἄλλους.

Δεινὰ οικογενειακὰ συμφορὰν προῶρως εἶχον λευκάνας τὰς τρίχας τοῦ καὶ δηλητηριάσει τὰς ἡμέρας του.

Ὁ μικρότερος ἀδελφός του, ὁ δυστυχισμένος ὁ Γιάννης, ἀποθαγὼν νέος, κατέλειπε ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ τὸν ὀκταετῆ Μῆτσον καὶ τὴν πενταετῆ Ἀγγελικὴν, τοῦθ' ὅπερ ἠνάγκασεν τὸν μπάρμπα Θωμᾶν οὐ μόνον νὰ μὴ νυμφευθῆ, ἀλλὰ καὶ νὰ ξενοδουλεύῃ γιὰ νὰ ξεβγάλῃ ἐκεῖνα τὰ ὄρφανὰ, ἐλπίζων ἡμέραν τινὰ νὰ ἰδῆ τὸν Μῆτσο πάλληκάρι καὶ τὴν Ἀγγελικὴν νοικοκυρὰ τιμημένην.

Ἡ Μαριῶ, ἡ χήρα τοῦ Γιάννη, μόλις ἄγουσα τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας της, κατὰ τὴν χηρείαν της, ἀπέβαλε τὸ κυανὸν μανδήλιον, τὴν κερωματισμένην ποδιάν, καὶ τὸν λευκὸν στηθόδεσμον, ἀντικαταστήσασα ταῦτα δι' ἄλλων μελανῶν, καὶ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς πάντοτε δακρυροῦντας ἀφωσιώθη εἰς τὴν ἀνατροφήν τοῦ χαριτωμένου ζευγαριοῦ της, ὅπερ ὡς μόνον κληρονομίαν τῆ ἀφῆκεν ὁ μακαρίτης, παρηγοροῦσα οὕτω τὴν ἀλγοῦσαν καρδίαν της.

Οὐδέποτε ἔκτοτε ἐκκλησιάσθη ἢ κὰν ἐπλησίαζε τὴν ἐκκλησίαν, εἰμὴ μόνον τὸ ψυχασάββατον, ὅτε κατ' ἔθος μαυροφορεμένη ἐπήγαινε νὰ ρίξῃ τρισάγιο ἔς τὴ ψυχὴ του.

Ὁ Μῆτσος καὶ ἡ μικρὰ Ἀγγελικὴ ὁσημέραι ἠῦξανον ὑπὸ τὴν πατρικὴν προστασίαν τοῦ μπάρμπα Θωμᾶ καὶ τὴν θερμὴν ἀγκάλην τῆς μητρός των.

Ἡ δυστυχὴς ἐκείνη πολλάκις ἐκοιμήθη ἄσιτος, ἀλλ' οὐδέποτε ἄφησε τὸ ζευγαράκι της νηστικό, ὁσάκις δὲ δὲν εἶχε μαγέρεμμα τοῖς ἐδίδεν πυρωμένο ψωμί μεθ' ἄλατος καὶ ὕδατος, κρατοῦσα τὴν Ἀγγελικὴν ἐπὶ τῶν γονάτων της, καὶ τὸν Μῆτσον ἔχουσα εἰς τὸ πλευρόν της. — Ὡὰ σοῦ γκαινιάσω προβατίναις, Μῆτσό μου, τῶ ἔλεγε, γιὰ νὰ τρῶς χλωρὸ τυρὶ καὶ νὰ δίνω καὶ τῆς Ἀγγελικῆς μου φρέσκο γάλα — καὶ μὲ πικρὸν μειδιάμα προσέβλεπε δακρυροῦσα τὰ ζωηρὰ βλέμματὰ των, ἐκδηλοῦσα οὕτω τὴν παρθένον αὐτῆς μητρικὴν ἀγάπην, ἐξαγνιζομένην ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τῆς δυστυχίας.

Ὁ μπάρμπα Θωμᾶς, τὸ πλεῖστον τοῦ χειμῶνος ἐργαζόμενος ἐν τῷ ἐλαιοτριβείῳ, σπανίως συνέτρωγε μὲ τὰ μικρὰ του τ' ἀνεψιδία καὶ τὴν νύφη του, διότι καὶ τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας κατέβαιναν εἰς τὴν χώραν νὰ πωλήσῃ κανένα φόρτωμα ζύλα, ἅτινα ἀπὸ τῆς προτεραιᾶς ἔκοπτε.

Πλὴν εὐρισκόμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ ἠὲ χαριστέϊο νὰ συμπαίξῃ μὲ τὴν μικρὰν Ἀγγελικὴν καὶ τὸν ζωηρὸν Μῆτσον, ὅστις πάντοτε τῶ ὑπενθύμιζε τὴν ὑπόσχεν τῆς μητρός του — Μπάρμπα, πότε θὰ μοῦ γκαινιάσῃς ταῖς προβατίναις; — καὶ ἡ μικρὰ Ἀγγελικὴ, ξεκαρδιζομένη ἀπὸ τὰ γέλοια, ἤραζε

τὴ σκούφια του, τὴν ἐναπέθετεν εἶτα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἀγγέλουσα μετὰ φωνῶν καὶ πηδημάτων τὸ κατόρθωμά της. Ἐκεῖνος τὴν ἐφίλει, ἀλλ' ἡ Ἀγγελικὴ ἔστρεφε τὸ πρόσωπον — διότι τὴν ἐσαιμποῦσαν τὰ μουστάκια του, — οὕτω δὲ ὁ γέρον, μὴ ὦν πατήρ, ἠσθάνετο ἐν ἑαυτῷ ἀναπτυσσομένον τὸ πατρικὸν φίλτρον, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἐκεῖνος ἐλεύκαζε καὶ τὰ μικρὰ ἐξεβγαίνον.

Ἐσπέραν τινὰ τοῦ Δεκεμβρίου ὁ μπάρμπα Θωμᾶς, καθήμενος πρὸ τῆς πυρᾶς καὶ ἐπιδιορθῶν ὑπὸ τὸ κίτρινον φῶς τοῦ λυχναρίου τὰ τσαρούχια του, ἔβλεπε τὸν μικρὸν Μῆτσον νὰ πυρόνῃ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς γυμνοὺς πόδας του. Ὁ γέρον συνεικινήθη καὶ μὲ φωνὴν πατρικὴν τῶ λέγει: — Ἐρχεσαι, Μῆτσο μου, αὔριο νὰ πάμε ἔς τὴ χώρα νὰ σοῦ ψωνίσω κόκκινα τσαρούχια γιὰ ταῖς ἀδελφάδαις, καὶ μὴ κίτρινην ποδιά γιὰ τὴν ἀδελφῆ σου; Ὁ μικρὸς ἐπ' ὀλίγον ἐσιώπησεν, ὥσει ἀπορῶν, ἀλλ' αὐθωρεὶ ἀναπηδήσας ἐκρεμάσθη ἐκ τοῦ τραχήλου τοῦ θεοῦ του φωνάζων — Ναί! ναί! μπάρμπα, μὰ μὴ μὲ γελάσῃς ὡς τὰς προβατίναις. — Ὅχι, παιδί μου, τῶ εἶπεν ὁ γέρον, προσπαθῶν ἐνταυτῶ νὰ ἀποσπάσῃ τὰς λεπτὰς ἐκεῖνας χεῖρας, αἵτινες ἐσφιγγον τὸν λαιμὸν του.

Ἡ μικρὰ Ἀγγελικὴ, ἀκούσασα τοὺς λόγους τοῦτους, ἐπήδησεν ἀπὸ τὸ κρεβάτι καὶ τρέμουσα ἐκ τοῦ ψύχους, μὲ τοὺς πόδας γυμνοὺς, μὲ τὸ λευκὸν ὑποκάμισόν της ἡμιενδεδυμένη, μὲ τὰ μαλλιά της ἄνω κάτω, σφιγγουσα τὰς τρεμούσας χεῖρας της ἐπὶ τοῦ στήθους ἐφώναζε, — Ναί! ναί! μπάρμπα, καὶ μὲ τὴ ποδιά.

Καὶ ἔβλεπέ τις εἰς τὰ δύο ἐκεῖνα ὄρφανὰ ἀναγελῶσαν τὴν χαρὰν, τὴν ἀθωότητα.

Τὴν νύκτα ἐκείνην ὁ Μῆτσος ἐκοιμήθη πλησίον τῆς Ἀγγελικῆς, διότι ἡ πρώτη χαρὰ ἦν ἠσθάνοντο συνήνου τὰς ἀδελφὰς αὐτῶν καρδίας ἐτι πλέον.

Ἡ αὔριον ἤρρησε νὰ ἔξημερώσῃ διὰ τὰ μικρὰ ἐκεῖνα, ἀλλ' ἐξημέρωσε τέλος μὲ οὐρανὸν καθαρὸν, μὲ ἥλιον ὠραῖον, διότι ὁ Θεὸς πάντοτε ἀγαπᾷ τὴν ἀθωότητα.

Ὁ μπάρμπα Θωμᾶς, ἂν καὶ ἐσηκώθη ἐνωρίς, ἐν τούτοις εὔρε καὶ τὴν Ἀγγελικὴν καὶ τὸν Μῆτσον ἐξυπνα, γελῶντα, ἐνδεδυμένα καὶ καθήμενα ἐπὶ τοῦ κρεββατίου των. Ἐτάγισε τὸ ἄλογο, ἔβαλε ψωμί ἔς τὸ σακκοῦλι, ἐφίλησε τὴν ἀνεψιά του, ἔκαμε τὸ σταυρὸ του, ἐπήρε τὸ Μῆτσο ἔς τὰ γόνατά του καὶ ἀνεχώρησεν.

Ἦτο αὕτη ἡ μόνη ἡμέρα καθ' ἣν ἠσθάνθη τὴν καρδίαν του ζῶσαν, δι' ὃ καὶ ἀσυνήθως γλυκύτης ἐχέετο ἐπὶ τοῦ προσώπου του.

Ἡ Ἀγγελικὴ τὴν ἡμέραν ἐκείνην οὐδόλως ἐκλαυσεν, ἀλλὰ τῆδε κάκεισε τρέχουσα, ἀνυπομόνας ἐπερίμενε τὴν ἐπιστροφὴν των.

Ἐν τούτοις ἡ ἐσπέρα ἦλθε, καὶ ἡ μικρὰ μας μόλις ἐβόγηκε ἔς τὸ ψῆλωμα γιὰ ν' ἀγγαντέψῃ,

καὶ διέκρινε τὸ ψαρι ἄλογο μὲ βῆμα ταχὺ πλησιαζόν, ἔτρεξεν ἀμέσως πρὸς τὴν μητέρα της φωνάζουσα «ἔρχοντ' — ἔρχονται».

Ἡ Μαριῶ κατὰ τὸ σύνθηες ἐξεληθοῦσα, ὑπέδεχθη, πρώτην ἤδη φοράν, τὸν Μῆτσό της ὅπου ἤρχετο ἀπὸ τῆ χώρα, τὸν ἐφίλησε, εἶδε τὰ κόκκινα του τὰ τσαρούχια, καὶ ἐπῆρε νὰ συγυρίσῃ τὸ ἄλογο, ἐνῶ ἡ Ἀγγελικὴ πεφοβισμένη, δειλὴ, ὡσεὶ ἡ μεγάλη χαρὰ κατέπνιγε πᾶσαν αὐτῆς ζωηρότητα, ἔρριπτε μὲ ζηλοτυπίαν τὰ βλέμματά της εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀδελφοῦ της, περιμένουσα τὴν ποδιά. — Πάπου, ποδιά! — Μοῦ τὴ πῆραν ἔς τὸ δρόμο, ὑπομειδιῶν τῇ εἶπεν ὁ μπάριμπα Θωμᾶς ἐλαφρῶς αὐτὴν πλησιασας· ἀλλὰ τὰ παιδικὰ της χεῖλη. — Ψέμματα, ψέμματα, ἐφέλλισαν, ἐνῶ οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐπιπτον ζωηροί, θερμοὶ ὑπὸ τὴν καμιζέλαν του, ὅπου βεβαίως ἐφυλάττετο ἡ ποδιά της.

Ἀσπασθεὶς αὐτὴν τότε ὁ μπάριμπα Θωμᾶς τῇ ἔδωκε τὴν ποδιὰν κίτρινην, πλουμιστήν, ἣν διὰ τῶν δύο αὐτῆς χειρῶν ἀρπάσσασα ἡ Ἀγγελικὴ ἔτρεξε πρὸς τὴν μητέρα της φωνάζουσα, — Μάνα, γὰρ δὲς πρᾶμμα πῶχω.

Καὶ οὕτω ἐν τῇ ἀφανεί ἐκείνῃ οἰκογενείᾳ, τῇ ζωῇ μὲ τὸν μέλανα ἄρτον τῆς δυστυχίας, διέλαμπον ἐνίοτε εὐτυχεῖς στιγμαὶ προμηνύουσαι εὐέλπιδας ἡμέρας.

Ἡ χαρὰ τῶν ὀρφανῶν ἐκείνων, κορυφωθεῖσα τὴν ἐσπέραν ταύτην, ἐθέρμανε τὴν παγερὰν τοῦ γέροντος καρδίαν καὶ ἐπράυνε τοὺς στεναγμοὺς τῆς δυστυχούς Μαριῶς.

B.

Τὰ ἔτη παρήρχοντο καὶ ὁ μπάριμπα Θωμᾶς ὀσημέραι ἔβλεπε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του λευκοτέρας καὶ ἡσθάνετο τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἀνεπαρκεῖς πλέον εἰς ἐργασίαν.

Ἄν καὶ ὁ Μῆτσος ἦτο ἡδὴ παιδί τῆς πανδρείας, ξεβγαλμένο παλληκᾶρι, καὶ ἡδύνατο μόνος νὰ βγάλῃ πέρα τὸ σπῆτι του, ὁ μπάριμπα Θωμᾶς ὅμως δὲν ἔπαυσε καὶ εἰς τὸ ἐλαιοτριβεῖον νὰ ἐργάζεται, καὶ νὰ ξενοδουλεῖ τὸ καλοκαίρι ἔς τὰ περιβόλια, καὶ νὰ πωλῇ ξύλα εἰς τὴν χώραν, θεωρῶν μόνην αὐτοῦ χαρὰν καὶ εὐτυχίαν νὰ βλέπῃ τὸν Μῆτσό του νὰ ρίχτῃ τὸ λιθάρι κάθε Κυριακὴ ἄν λεβέντης ὅπου ἦτο μὲ τὸ κόκκινόν του τὸ ζωνάρι καὶ μὲ τὴν καμιζέλαν του ποῦ τὴν ἐπερνοῦσε ἀπὸ τὸνα μονάχα χέρι.

Πράγματι δὲ ὁ Μῆτσος, νεανίας πτωχὸς καὶ φιλότιμος, ἐξενοδοῦλεε καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα, μόνην ἀνακούφισιν ἔχων τὴν ἀφελῆ διασκέδασιν τῆς Κυριακῆς.

Ὁ μπάριμπα Θωμᾶς, ἐξαιρετικῶς ἀγαπῶν αὐτόν, πάντοτε τὸν συνεδούλεε νὰ μοιᾶσῃ τοῦ πατέρα του τοῦ μακαρίτη, ποῦτ'αρε ἄξος ἔς τὴ δουλειὰ καὶ τοῦ τῶχ'αρε κι' ὀδας. — Ἐγὼ ἔχω

τὸνα μου ποδάρι ἔς τὸ λάκκο, τῷ ἔλεγε, κι' ἀπὸ ἴσ'να, Μῆτσό μου, καρτερῶ βοήθεια. — Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ καλοῦ γέροντος συχνά, συχνά ὑγχαίνοντο καὶ δάκρυ πικρῶν ἀναμνήσεων διέφευγε τῶν ὠχρῶν αὐτοῦ παρειῶν.

Ἐνεθυμείτο ὁ γέρον τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ἃς νῆστις εἰργάζετο καὶ νῆστις ἐκοιμάτο, δοξάζων πάντοτε τὸν Θεὸν διότι τὸν ἠξίωσε νὰ ἰδῇ τοὺς ἀνεψιούς του ἀναπτυχθέντας καὶ ἀνακουφίζοντας τὰ γεράματά του.

Ἡ Ἀγγελικὴ πλέον δὲν ἦτο τὸ μικρὸν ἐκεῖνο κοράσιον ποῦ ἔπαιζε μὲ τὴ σκουφία του, ἀλλὰ εὐμορφος καὶ συμπαθὴς χωριατοπούλα, ποῦ βοηθοῦσε τὴ μάνα της ἔς τὴν ἀργατεία, ποῦ ὑφαίνε τὰ προικιά της ἔς τὸν ἀργαλειό, ποῦ φοροῦσε τὸ κόκκινόν της μαντήλι καὶ τὴ κίτρινή της τὴ ποδιά μὲ τὸ κόκκινον γαϊτάνι.

Ὁ Μῆτσος ἂν καὶ μεγαλῆτερος τὴν ἡλικίαν, ἦτο μικρότερος τὸ ἀνάστημα, διότι ἡ κοπέλαις ἀξαιροῦν ἕνα κλωτὶ κριθᾶρι καὶ τὰ σερικᾶ ἕνα κλωτὶ σᾶρι τὴν ἡμέρα.

Ἡ Ἀγγελικὴ ἦτο μελαγχροινὴ, μαυρομάτα, λιανοκαμωμένη ὡς τὴ μακαρίτισσα τὴ βαβὰ της.

Τὴ Κυριακὴ ἐπήγαινε ἔς τὴν ἐκκλησίαν μὲ τὰ μάτια χαμηλά καὶ τὰ χέρια ἀποκάτ' ἀπὸ τὴ ποδιά της, εἶχε φυτεμμένο βασιλικὸ ἔς τὴν αὐλή της, εἶχε τὴ γίδα της τὴν Ἀστέρω ποῦ τὴν ἐμάθαινε νὰ καρτερῇ ἔς τὴ πόρτα γὰρ νὰ τῆς δίνῃ τὸ φαγί, ἦτο τέλος μία ἀπὸ ταῖς πρώταις νοικοκυράδαις τοῦ χωριοῦ, γνωστικῶς καὶ τιμημένη.

Ἡ μάνα της τὴν εἶχε κρυφὸν καμᾶρι, ἀλλὰ συχνότατα χάριν αὐτῆς διήρχετο πικροτάτας στιγμάς, ἀναλογιζομένη ὡς καλὴ μήτηρ, ὅτι ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τῆς παντρείας της καὶ δὲν εἶχε μὲ τί νὰ τῇ ληγατέψῃ. Παρηγορεῖτο ὅμως ἔς τὴ χάρι της ποῦ βοηθᾶι τὴ φτώχεια καὶ τὴν ἀρφάνεια.

Ἐφ' ὅσον ἡ ἡλικία τῆς Ἀγγελικῆς ἐπροχώρει ἐπὶ τοσοῦτον αὐτὴ καθίστατο ὠραιότερα, χαρούμενη, ὁρσερά, ὡς ἄνθος τῶν ἀγρῶν.

Ἦγεν ἡ Ἀγγελικὴ, μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἀγίας Παρασκευῆς, τὸ 17ον ἔτος, τὴν ἡλικίαν δῆλα δὴ ἐκείνην, καθ' ἣν ὄλαι αἱ ὀμηλικῆς της παντρολογιῶνται.

Ἡ Κατερίνα ἡ ἐξαδέλφη της, ἥτις κατὰ ἐν μόνον ἔτος ἦτο μεγαλῆτέρα, εἶχε τὸ σαστικό της τὸ Γιῶργο, ἕνα λεβεντόπαιδο μιὰ χαρὰ. Ἡ φιλενάδα της, ἡ Τασοῦλα, ἐπερίμενε ἡμέραν παρ' ἡμέραν τὸν πρῶτον καρπὸν τοῦ γάμου της, ἂν καὶ μόνον τὸ 19ον ἔτος εἶχε.

Καὶ ταῦτα πάντα δὲν διέφευγον τὸν γοργὸν ὀφθαλμὸν τῆς Ἀγγελικῆς.

Διότι ὅταν ἡ χωριατοπούλα βλέπῃ χαμηλά καὶ φορῇ πάντα τὸ γαλαζίον μαντήλι, εἶνε μὲς τὴν ὥραν τῆς παντρείας της.

Ἄλλ' ἡ Ἀγγελικὴ μας, ἂν καὶ ἦτο ὁμορφὴ καὶ δουλεύτρα, ἦτο ὅμως πτωχὴ καὶ δὲν εἶχε προικιά.

Ἀπὸ τὰ μικρὰ τῆς τὰ χρόνια, 'ποῦ μὲ γυμνὰ ποδάρια ἔβασκε κάτι μαρτίνια τοῦ νουνοῦ τῆς, ἐφύλαγε τὰ μαλλιά, καὶ τότε μ' ἐκεῖνα μονάχα προσεπάθει νὰ κάμῃ τὰ σκουτικά τῆς, ἀλλὰ δὲν τὴν ἤρκου, διότι καὶ ἡ πλέον πτωχότερα ἔπρεπε νὰ πάρῃ δύο διπλαῖς καρπέταις, τρία ἀπλάδια, ἕξ ζευγάρια σεντόνια, κάμποσα ὑποκάμισα, μπόλιας καὶ ἄλλα ἀσπρόρροχα γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς καὶ γιὰ τὸ γαμπρό. Διὰ τοῦτο πάντοτε μὲ κρυφὸ παράπονο ἔβλεπε ταῖς φιλενάδαις τῆς 'ποῦ διαζόντανε καὶ ὑφαίνανε 'ς τὸν ἀργαλειό.

Καὶ ἡ καυμένη ἐξενοδούλευε καὶ 'ς ταῖς ἐλῆαις, καὶ 'ς τ' ἀμπέλια, κ' ἐπήγαινε καὶ 'ς τὴ στερὰ κ' ἐβοτάνιζε, προσπαθοῦσα μὲ τὸ κόπο τῆς νὰ κάμῃ κάτι.

Ποτὲ κανένας δὲν τὴν ἤκουσε νὰ τραγουδήσῃ, οὔτε τὴν εἶδε νὰ χορεύσῃ σὲ κανένα πανηγύρι, διότι ἡ φτώχεια τῆς ἔκοπτε τὸ θάρρος.

Μονάχη τῆς καμμιά φορὰ, τὴν ὥρα 'ποῦ ἐπότιζε μὲς τὸ χαλίπωμα τὸ βασιλικὸ τῆς, ἔλεγε κανένα τραγουδάκι τρυφερὸ 'σάν τὰ χεῖλη τῆς, καὶ πάντοτε ὅταν ἡ ἄλλαις ἐτραγουδοῦσαν, ἐκείνη ἔσκυφε τὸ κεφάλι 'ς τὴν ποδιά τῆς, τάχα πῶς δὲν ἔχει ὄρεξι.

Ἄλλὰ ὁ μπάρμπα Θωμᾶς — ἄνθρωπος πεπειραμένος — ἐνόηε διατί ἡ ἀγαπημένη του Ἀγγελικὴ ἐκάθητο πάντοτε λυπημένη, χωρὶς νάχῃ πολλὰ λόγια, καὶ ἡμέραν τινὰ ἐκατέβηκε μὲ τὰ γεράματά του 'ς τὴ χώρα καὶ ἠγόρασε δύο δέματα γνέμα διὰ τὴν ἀνεψιάν του.

Τὸ βράδυ εἰς τὸ δειπνο, μετὰ πολλῆς ἀδιαφορίας, τῇ λέγει νὰ σηκωθῇ νὰ ἰδῇ τὸ γνέμα π' ἀπίθωσε ἀπάνου 'ς τὴ καναβέτα τῆς. Ἐπὶ τούτῳ μήτηρ καὶ θυγάτηρ, ἀνταλλάξασαι περιέργα βλέμματα, ἠπόρησαν διὰ τὸ κίνημα τοῦτο τοῦ γέροντος καὶ ἐσιώπων. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἡ Ἀγγελικὴ, εὐχαριστοῦσα τὸν θεῖόν τῆς, τῷ εἶπε — Μὰ γιατί, μπάρμπα, νὰ 'ξοδευτῆς φέτος ποῦνε βαρεῖά χρονιά; — καὶ οἱ λόγοι οὗτοι περιελάμβανον πολλὰ, ἐξερχόμενοι τῶν χειλέων τῆς διότι τίς οἶδε ποῦ ὁ γέρον εὔρε τὰ χρήματα ἐκεῖνα, ἀντὶ πόσης ἐργασίας τὰ προεπληρώθη, ἀντὶ πόσου τόκου τὰ ἐδανείσθη!

Μίαν ἐσπέραν, 'ξημερόνοντας Χριστοῦγεννα, ὁ γέρον ἀποσταμένος ἐκάθητο ἔξω 'ς τὸ πεζοῦλι καὶ ἔπλεκεν ἕνα καλάθι διὰ νὰ μὴ μένῃ ἄεργος.

Ὁ παππᾶ Τσαρούχας, διαβαίνοντας ἐκεῖθεν, ἐστάθη καὶ ἐκαλησπέρησε τὸν γέροντα.

— Καλὴ-σπέρα τῆς ἀγιοσύνης σου, πάντ' ἀπὸ χρόνους, ἀπήντησεν ὁ γέρον ἀποκαλυφθεῖς.

— Κι' ἀπὸ χρόνους, εἶχα 'μέραις νὰ σ' ἀνταμώσω, γέρω Θωμᾶ, τῷ εἶπεν ὁ ἱερεὺς, καὶ ἤθελα νὰ σοῦ κάμω μίαν ὀμιλίαν.

— 'Σ τὸ θέλημά σου, πάτερ-ἅγιε, τῷ ἀπῆντησεν ὁ γέρον, σηκωθείς ἐνταυτῷ ὅπως καθήσῃ ὁ ἱερεὺς 'ς τὸ πεζοῦλι.

Ἡ Μαριῶ, ἀκούσασα τὸν παππᾶ, ὑπωψιάσθη, σκεφθεῖσα ὅτι ἡ ἔκτακτος αὕτη ἐπίσκεψις τοῦ ἱερέως δὲν ἦτο ἄσκοπος. Ἐκάθησε λοιπὸν ὀπισθεν τῆς θύρας, προσπαθοῦσα νὰ ἀκροασθῇ τὴν ὀμιλίαν των.

— Ἐγώ, γέρω Θωμᾶ, ἤρχισεν ὁ ἱερεὺς, θὰ πάρω πρῶτα συμπάθειο ἀπὸ τοῦ λόγου σου.

— Μπᾶ! ἀπήντησεν ὁ γέρον, ὅστις ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ, ἐμεῖς τὴν ἀγιοσύνη σου ἔχομε ἀφέντη 'δῶ 'ς τὸ χωριό, καὶ δὲν ἔχεις χρεῖα νὰ πάρῃς συμπάθειο.

— Ἐέρεις, γέροντα, ἐξηκολούθησεν ὁ ἱερεὺς, ὁ μακαρίτης ὁ ἀδελφός σου ὁ Γιάννης τὸ μοναχὸ 'πόκτημα ποῦχε ἦτανε τὰ δύο σου τ' ἀνεψίδια, καὶ ἡ κακὴ μοῖρά του δὲν τὸν ἄξωσε νὰ τὰ ἰδῇ ὅπως τῶλεγ' ἡ καρδιά του, καὶ σύ, καλογέροντα, ἀπὸ τὰ μικρὰ σου τὰ χρόνια ἐτραυγνήστηκες νὰ τὰ ξεβγάλῃς. Βλέπεις τώρα ἡ Ἀγγελικὴ εἶνε κοπέλα τῆς 'παντρεῖας καὶ πρέπει νὰ 'γνοιαστῆς γιὰ δ' αὐτῆς.

— Ἄχ! ἀφέντη μου, στενάζων τῷ εἶπεν ὁ γέρον, νάξερεις πῶς τῶν μαρᾶζι 'ς τὴν καρδιά, μὰ εἴμαστε μικροὶ καὶ δὲ φτάνομε.

— Ἐ! λοιπὸν, ἐπανελάθεν ὁ ἱερεὺς, ἐγώ 'ποῦ σὰς ἔχω ὄλους 'ς τὸ νοῦ μου, ἐσυλλογίστηκα ἕνα γαμπρὸ καλόνε γιὰ τὴν Ἀγγελικὴ, καὶ γιὰ δ' αὐτὸ σοῦ ἐζήτησα συμπάθειο. Γιατί, γέροντά μου, καὶ 'κεῖνοι πᾶχουνε τὸ βιὸ τὸ πολὺ ζοῦνε, καὶ 'μεῖς πάλαι μὲ τὸ ξενοδοῦλι μας κακοπερνοῦμε· ὁ Θεὸς ἔτσι τὰ 'μέρασε. Τὸ γυιὸ τῆς θειᾶς Παρασκευῆς τὸν 'ξέρεις, εἶνε παιδί δουλευτάρικο, ἔχει τ' ἄλογό του, χρέγια πολλὰ δὲν τ' ἄφηκε ὁ πατέρας του, καὶ μοῦ φαίνεται πῶς δὲν ἦτανε ἄσχημα γιὰ τὴν Ἀγγελικὴ.

Ὁ γέρον ἐσιώπα, ὄχι διότι ἐσκέπτετο, ἀλλὰ διότι ἀμφέβαλλε, καὶ θέλων νὰ ἐκφράσῃ τὴν πρὸς τὸν ἱερέα εὐγνωμοσύνην του ἐσηκώθη, ἀπεκαλύφθη, ἠσπάσθη τὴν χεῖρά του λέγων αὐτῷ, «παππᾶ μου, κάμε ὅτι σὲ φωτίσῃ ὁ Θεός», καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ὑγράνθησαν, διότι ἐπεθύμει ὁ μπάρμπα Θωμᾶς προτοῦ 'σφαλίσῃ τὰ 'μάτια του νὰ ἰδῇ τὴν Ἀγγελικὴν του 'σὲ καλὸ σπίτι.

Ἐν τούτοις ὁ ἱερεὺς καληνυκτίσας τὸν γέροντα τὸν ἐβεβαίω, ὅτι ἡ δουλειὰ θὰ τελειώσῃ, ὅπως ἐκεῖνος τῷ εἶπε.

Ἡ Μαριῶ δὲν ἔβλεπε τὴν ὥραν νὰ ἀναχωρήσῃ ὁ παππᾶς διὰ νὰ μάθῃ ἀπὸ τὸν μπάρμπα Θωμᾶ τὴν ὀμιλίαν του, ἀλλ' οὗτος μετὰ μεγάλης ἀπαθείας εἰσῆλθεν, ἐκάθησεν εἰς τὴν γωνίαν, ἐτύρωσε τὰ χέρια του, ἀπυθῶν οὕτω πᾶσαν ἐρώτησιν.

— Ἐ! Μαριῶ, τῇ λέγει μετ' ὀλίγον, δὲ συντάξεις τὸ φαγι;

— Μὰ γώ 'καρτερούσα νὰ μοῦ 'πῆς, γιατί

ἔβλεπα πῶς 'σέ μεγάλη συλλογή σ' ἔβαλεν ἡ ὀμίλια τοῦ παππά.

Καί ὁ γέρον ἰσώπα, ἐνῶ ἡ Μαριῶ ταυτοχρόνως ἔστρωσε τὸ σάγιασμα, ἐκένωσε τὰ λάχανα, ἔθεσε μία μπουτίλια μὲ κρασί εἰς τὸ μέσον, ἔφερε δύο χονδρά ξύλα, τὸνα 'σερνικό και τάλλο θηλυκό, ἔλλα και κέτρο, ἐφούγιαζε τοῦ Μήτσου 'πού συγύριζε τὸ ἄλογο και τελευταῖον ἔφερε τὸ σταυρό.

Ἡ ἐσπέρα ἐκείνη ἦτο ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων και ἔπρεπε νὰ παντρεύουν τὴ γωνιά και νὰ κόβουν τὸ σταυρὸ γιὰ τὸ καλὸ τοῦ 'σπιτιοῦ.

Ἐντούτοις πάντες ἐκάθησαν σταυροποδητὶ και ὁ γέρον Θωμᾶς 'σὰ νοικοκύρης ἔθεσε τὰ ξύλα σταυροειδῶς ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ἔχρυσεν ἐπ' αὐτῶν οἶνον και ἔλαιον, εὐχηθεὶς ἀπὸ χρόνους και πάντα νᾶνε καλά, και εἶτα, θέσας τὸ σταυρὸ ἐπὶ τῆς πλήρους οἴνου φιάλης, προσεκάλεσε πάντας νὰ πιάσουν νὰ τὸ κόβουν, και οὕτω ἐτελέσθη ἡ προπаторικὴ αὐτῆ θυσία πρὸς δόξαν τοῦ Χριστοῦ και τῆς οικογενειακῆς εἰρήνης.

— Νὰ ἰδοῦμε ποῖος θαύρη τὸ νῦρεμα, εἶπεν ἡ Μαριῶ, προσβλέπουσα τὴν Ἀγγελικὴν τῆς, ἠτις ἐτεμάχιζε χαροῦμενη τὸ μέρος τοῦ σταυροῦ, ὕπερ εἶχε κόψει.

— Ἐγώ, ἐγὼ τὸ νῦρα, ἐφώναξε μετ' ὀλίγον, και ἐπὶ τῆς λευκῆς αὐτῆς παλάμης ἐδείκνυε τὸ στίλβον *καραουζέλι*.

— Εἶσαι ἡ πλεῖο τυχερὴ ἀπ' ὅλους μας, τῆ λέγει ὁ μπάριμπα Θωμᾶς, και αἱ λέξεις του αὐταὶ ζωηραὶ ἀντήχησαν εἰς τὰ ὦτα τῆς μητρός.

— Νὰ κάμ' ὁ Θεὸς ταχειὰ νὰ κόψης τὸ σταυρὸ 'σέ 'σπίτι 'δικό σου, προσέθεσεν ὁ γέρον, και ἡ Ἀγγελικὴ, μειδιάσασα ὀλίγον, ἐταπεινώσε τοὺς ὀφθαλμούς, ἐνῶ ἡ Μαριῶ — ἡ καυμένη ἡ μάνα

— Ἐ, γέροντα λέγει, κάτι καλὸ γιὰ τὴν Ἀγγελικὴ μου μοῦ κρύβεις, και ἐξηκολούθησαν τρώγοντες, διακριθέντος τοῦ Μήτσου ἐπὶ πολυφαγίᾳ και ἀδιαφορίᾳ.

Ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἐκείνης ὁ μπάριμπα Θωμᾶς ἐφαίνετο σκεπτικός και σύνοφρος, μάλιστα δὲ ἡ Μαριῶ παρετήρησεν ὅτι, παρὰ τὴν συνήθειάν του, ἔμεινεν ἄεργος, ἐνῶ πάντοτε και κατὰ τὰς ἐορτὰς ὁ γέρον κατεγίνετο εἰς ἐλαφρὰν τινα ἐργασίαν ξέων βάρδους ἢ τροχίζων τὰ κλαδευτήριά του. Τὰς ὑπονοίας τῆς οὐ μόνον ἡ ἐπίσκεψις ἐκείνη τοῦ ἱερέως και οἱ λόγοι τοῦ μπάριμπα Θωμᾶ κατὰ τὸ δεῖπνον ἐπηρεάζον, ἀλλὰ και τοῦτο, ὅτι ὁ γέρον ἐπὶ δύο ἡμέρας, ὅπως ἐκτάκτως, εἶχε καταβῆ εἰς τὴν χώραν. Συνεπῶς ἡ Μαριῶ, γυνὴ και αὐτὴ ὡς αἰ λοιπαί, δὲν ἠδυνήθη ἐπὶ πλεον νὰ κρατηθῆ, και ἡμέραν τινὰ εὐρούσα μόνον τὸν μπάριμπα Θωμᾶν τὸν ἐξώρρισε νὰ τῆ ὁμολογήσῃ τὸ αἷτιον τῆς μελαγχολίας του.

— Νὰ σοῦ 'πῶ, Μαριῶ μου, ἀπαθῶς ἤρχισεν ὁ γέρον, ὅλη μου τὴ ζωὴ τῆ 'πέρασά, ὅπως και

σύ, μὲ φτώχεια και σκοντάμματα, και τότε πῶλεγα κ' ἐγὼ πῶς θὰ χαροῦμε γιὰ τὸ γάμο τῆς Ἀγγελικῆς μας μᾶς ἦρε κ' ἄλλη...

— Καί τῆ 'πάντρεψες τὴν Ἀγγελικὴ, χωρὶς ἐγὼ νὰ 'ξέρω τίποτε!

— Ὅχι δά, ὁ παππᾶς, προφῆς 'πού τὸν εἶδες, ἦρτε συμπέθερος ἀπὸ τῆ θεῖα Παρασκευή.

— Μπᾶ! ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ μᾶς καλοκαρδίση, και γὼ ἔχω 'χαρίστια νὰ ἰδῶ τὴν Ἀγγελικὴ μου σὲ καλὸ σπίτι.

— Ναι, καψο-Μαριῶ, μὰ βλέπεις πῶς ἡ χαρὰ πάντα 'ταιριάζει μὲ τὴ λύπη και χθῆς ὁ ἀφεντικός μου παράγγειλε νὰ καταβῶ νὰ μοῦ 'πῆ.

— Τί; σὲ τέτοιαις ὥραις ἦρε και 'κείνος νὰ 'θυμηθῆ τὸ χρέγι;

— Ὅχι δά, ἔτσι νὰ τοῦ χαρίνη ὁ Θεὸς τὰ παιδιὰ του, μοῦ παράγγειλε νὰ μοῦ 'πῆ πῶς γυρεύουνε τὸ Μήτσο γιὰ στρατιώτη, και δὲ 'ξέρεις μὲ τί πικράδα τ' ἄκουσα, και μοῦπε πῶς πρέπει νὰ 'πάῃ γιὰτ' εἶνε 'πίστρατος.

— Ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ 'βροῦνε νὰ μοῦ πάρουν τὸ παιδί μου εἶνε 'σὰ και νὰ μοῦ κόβουν τὰ δύο χεργιά μου.

— Ἐλα, τί ὀρίζεις νὰ κάμουμε, ἄς παρακαλιώμαστε 'σ τὴ χάρι τῆς νὰ τοῦ δῖνη 'γεία, κ' ἔτσι κ' ἔτσι ἕνας χρόνος θὰ περάσῃ, μονάχα θὰ 'βρῶ τὸν παππᾶ νὰ σώσωμε τὴ συμπεθερεία προτοῦ φύγ' ὁ Μήτσος.

— Χωρὶς ἄλλο ἔτσι νὰ κάμης, γέροντα, τῶ εἶπεν ἡ Μαριῶ ἐνταυτῶ ἀποχωρήσασα.

Βεβαίως ὅμως, ἀν και ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ἠθάνετο συγκεκραμένην τὴν χαρὰν και τὴν λύπην, ὁ χωρισμὸς τοῦ Μήτσου τῆς θὰ ἦτο σκληρότερος, πικρότερος, μὴ συνοδευόμενος μὲ τὸν γάμον τῆς Ἀγγελικῆς.

Ἦτο ἡ παραμονὴ τοῦ ἁγίου Βασιλείου, και ὁ γέρον Θωμᾶς, ἀφοῦ πρῶτον ἐτίναξε τὴ σκούφια του, ἐσηκώθη νὰ ὑπάγῃ νὰ ἐσπερισθῆ 'ς τὴν ἐκκλησία, διὰ νὰ ἀνταμώσῃ και τὸν παππᾶ.

Πράγματι δὲ, μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἐσπερινοῦ, ὁ παππᾶς, πλησιάσας τὸν γέροντα, τῶ ἤχητο νᾶνε καλορρίζικοι και 'ς τὰ στεφανώματά τους, προσθέτων ὅτι αὐριον νὰ κάμουν τὸ χαρτί γιὰ νάρθη ὁ γαμπρός.

Ὁ μπάριμπα Θωμᾶς τὸν ἠχαρίστησε, ἠσπᾶσθη ἐπανεπιλημμένως τὴν ἁγίαν χεῖρά του, εἰδοποιῶν αὐτὸν συναμα ὅτι θὰ πάρουν και τὸ Μήτσο στρατιώτη.

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην οικογενειακῶς ἀνακοινώσας ὁ μπάριμπα Θωμᾶς τὸν γάμον τῆς Ἀγγελικῆς, συνεβουλεύθη και τῆ Μαριῶ διὰ τὰ προικιά τῆς, ἐρωτῶν ἐνίοτε και τὰ Μήτσο, ὅστις πάντοτε ὑπεχώρει εἰς τοὺς λόγους τοῦ θεῖου του, λέγων, ὅτι θέλει νὰ ἰδῆ καλά 'παντρεμμένη τὴν ἀδελφῆ του και δὲν τὸν 'γνοιάζει γιὰ τὰ προικιά.

Ὁ γέρον Καλογιάννος — ὁ δάσκαλος τοῦ χω-

ριού — παρακληθείς ἤλθε νὰ γράψῃ τὸ χαρτί, ὅσα γραμματικὸς, καὶ κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς μητρὸς ἔγραψε πρῶτον τὰ σιουτικὰ, μεθ' ἃ ὁ μπάριμπα Θωμᾶς προσέθεσεν ὅτι, γιὰ καλαῖς εὐχαρίστικαις, τάζει τῆς ἀνεψιάς του δύο σκάλας φυτεῖα ἔς τοῦ Ζαγορίσου, μιανοῦ κουβελιῶν χωράφι ἔς τὴ Σαϊτιά μὲ μιαν ἀπιδιά, δύο ρίζαις ἐλθαῖς ἔς τὸ Πρινολάγκαδο, τὸ κυπαρίσσι ἔς τὸ Βουνὸ σύνορο μὲ τὸ ρόγκι τοῦ Δήμου, καὶ ὄχτω βαρελῶνε βαγένι, καὶ τὴν εὐχὴ του.

Ἄλλ' ἡ Ἀγγελικὴ, πρῶτην ἤδη φορὰν ἀνοίξασα τὰ χεῖλη τῆς, μὲ φωνὴν δειλὴν, παρεκάλεσε τὸν θεῖόν της νὰ τῆς γράψῃ καὶ τὴ γίδα τῆς τὴν Ἀστέρα. — Ναί, παιδί μου, ἀπήντησεν ὁ γέρον, καὶ νὰ μὴ σοῦ τὴ γράψω εἶνε πούνε ἴδική σου, καὶ τὴ πέρνεις.

Περατωθείσης οὕτω τῆς καταγραφῆς, ὁ γέρω Καλογιάννος εὐχηθεὶς τὸν γάμον κατὰ τὰ εἰθισμένα, τοὺς ἐκαληνύκτισε, ἀναδεχθεὶς νὰ παραδώσῃ τὸ χαρτί εἰς τὸν παππᾶ.

Ἡ ἐσπέρα ἐκείνη παρῆλθε καὶ δύο ἀκόμη. Ὁ Μῆτσος ἠτοιμάζετο νὰ ἀναχωρήσῃ, καὶ δὲν ἐμεσολάβει ἢ ἡ πέμπτη, πάντες δὲ ἤρχισαν νὰ ἀνησυχῶσι διὰ τὴν στέρησιν ἀπαντήσεως.

Τὴν πέμπτην ὅμως, τὸ πρωῖ, ὁ παππᾶ Τσαρούχας γελαστός, χαρούμενος, τρίβων τὰς χεῖρας καὶ κρατῶν ὑπὸ μάλῃς τὴν ἀγίαν λαγουδιάν του, ἐφώναζε μακρόθεν τῆς Ἀγγελικῆς νὰ τοῦ ἴφιασῃ τὸ καφέ μὲ τὸ γάλα γιὰτὶ κάνει κρύο.

Ἡ ἔλευσις τοῦ ἱερέως τοσαύτης ἐνέπλησε χαρᾶς καὶ ζωηρότητος πάντας, ὥστε δὲν ἤξευρον τίς πρῶτος νὰ σπέυσῃ πρὸς ὑποδοχὴν του καὶ τίνι τρόπῳ νὰ τῷ ἐκφράσῃ τὸν σεβασμὸν του.

— Ἐ, λέγει ὁ ἱερεὺς καθήσας, τὰ πράγματα, γέροντα, ἐτέλειωσαν ὅπως ὁ Θεὸς ἤθελε, τὸ βράδυ θάρῃ ὁ γαμβρὸς μὲ τὸ μπάριμπα του τὸν Κώστα μονάχα.

Ἡ ἀπλότης αὕτη τῆς πρώτης τοῦ γαμβροῦ ἐπισκέψεως ἠγαρήσθησαν πάντας, διότι ἄλλως τε καὶ ἤρμοζεν εἰς τὰς οἰκογενειακὰς περιστάσεις των.

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἡ Ἀγγελικὴ ἐφαίνετο ἀνόρεκτη, ἀφορμὰς εὐρίσκουσα εἰς ἐργασίαν, ἂν καὶ εἶχε φορέσει τὸ κίτρινό της τὸ μαντῆλι καὶ τὴ πλουμιστὴ της τὴ ποδιά. Ὁ μπάριμπα Θωμᾶς ἐξυρίσθη, ὁ Μῆτσος ἐφόρεσε τὰ γιορτιατικὰ του καὶ ἡ Μαριῶ, πρῶτην ἤδη ἡμέραν μετὰ δωδεκαετίαν, ἀπέβαλε τὰ ἐνδύματα τῆς χηρείας της, ἀντικαταστήσασα ταῦτα δι' ἄλλων ἡμιτενθίμων.

Τὴν ἐβδόμην ὥραν ἤλθεν ὁ γαμβρὸς καλοφορέμενος, μὲ τὸ κόκκινόν του τὸ φέσι καὶ τὸ ὁμοίχρωμόν του ζωνάρι, μαζὶ μὲ τὸν θεῖόν του τὸν Κώστα καὶ τὸν παππᾶ. Ἐφίλησε τὸ χέρι τοῦ μπάριμπα Θωμᾶ καὶ τῆς πενθερᾶς του, ἐχερόπιασε τὸν κουναδό του καὶ μὲ χαμηλὰ ἴματα προσέφερε εἰς

τὴν σαστικίαν του τὰ χαρίσματα, τὸ καθρέφτη μὲ τὰ χτένια καὶ ἓνα ζευγάρι σκουλαρίκια.

Μετ' ὀλίγον συνδειπνήσαντες πάντες, ἔφαγαν καὶ ἔπιαν καλὰ, ἐκτὸς τῆς Ἀγγελικῆς, ἣν ἐχόρτασαν, ὡς φαίνεται, τὰ βλέμματα τοῦ καλοῦ παιδιοῦ, καὶ τὴν 10^{ην} ἀπῆλθον, συνοδευθέντες μὲ ἄφθονα χεροσφιζήματα καὶ καρδιακὰ λόγια. Οὕτω δὲ ἡ ἐσπέρα αὕτη παρεῖχεν εἰς τὸν γαμβρὸν τὴν ἄδειαν νὰ ἐπισκέπτεται τὴν νύμφην ἐλευθέρως.

Ἄχ! πόσον ἐπεθύμουν νὰ ἐγνώριζον τὰ ὄνειρα τῆς Ἀγγελικῆς κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην!

Ὁ γέρω Θωμᾶς ἔλεγε πρὸς τὴν Μαριῶ παρομοιακῶς ὅτι, ἡ χαρὰ ταιριάζει μὲ τὴ λύπη, θέλων οὕτω νὰ προδιαθέσῃ αὐτὴν κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Μῆτσου.

Ἡ Παρασκευὴ ἐντούτοις ἐξημέρωσε καὶ ἡ μήτηρ ἐνώρις, ἐνώρις ἠγέρθη νὰ παρασκευάσῃ κολατσὸ τοῦ Μῆτσου διὰ νὰ τὸν συνεβγάλη μὲ τὸ καλὸ, ἀλλὰ τὰ δάκρυα τῆς μητρὸς πάντοτε ἄφθονα ἐθαμβοῦν τοὺς ὀφθαλμούς της.

Κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας, δὲν ἐνεθυμεῖτο ποσῶς τὸν γάμον τῆς Ἀγγελικῆς, διότι ἠσθάνετο μέχρις ὁστέων τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦ Μῆτσου της, ὃν περιπαθῶς κατεφίλει ὡς βρέφος.

— Παιδάκι μου, τῷ ἔλεγε, νὰ δίνης τόπο τὸ ὄργῃς καὶ νὰ παρακαλιέσαι ἔς τὴ χάρι της νὰ σέ βοηθήσῃ, νὰ θυμιέσαι πὼς ἔχεις μάνα καὶ νὰ μᾶς γράψῃς καθ' αὐτοῦ κι' αὐτοῦ, καὶ περιπτύσσουσα τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τοῦ στήθους της, τὸν ἐξώρκιζε νὰ κάνῃ πάντα τὸν ὑποταζόμενόν καὶ νὰ καλολογᾷ τοὺς ἀξιώματικούς γιὰ νὰ τὸν ἔχουν σὲ καλὸ μάτι.

Ὁ μπάριμπα Θωμᾶς ἔτοιμος ἤδη ἐπερίμενε τὸ τέλος τῆς σκηνῆς ταύτης, ἀλλ' εἰς μάτην, διότι, ὅταν εἰσώπα ἡ μήτηρ, ἤρχιζεν ἡ ἀδελφὴ τὰ δάκρυα καὶ τὰς παρακλήσεις, καὶ δὲν θὰ ἐδίδοτο τέλος ἂν ὁ Μῆτσος βιαίως δὲν ἀπεσπᾶτο τῶν χειρῶν των.

— Σὰς ἀφίω γειά, εἶπε καὶ ἐξῆλθεν, ἐνῶ ἡ μήτηρ του, ἀμείσως τρέξασα, ἔλαβε τὴν χεῖρά του ἐν ἡ ἔθεσε κάτι. Τί ἦτο; ἐν ἀργυροῦν πεντόφραγκον. Πόθεν τὸ εἶχεν ἡ δυστυχὴς καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον τὸ ἐφύλαττε!

Θεῖος καὶ ἀνεψιὸς ἀνεχώρησαν, ἡ δὲ Μαριῶ καὶ ἡ Ἀγγελικὴ, μείνασαι μόναι, ἀμοιβαίως παρηγοροῦντο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΙΩ. ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΣ.

Ἐπεται τὸ τέλος.

Ὡς ὁ ἥλιος, ὁ ἀναλύων τὸν κηρὸν καὶ σκληρῶν τὸν βόρβορον, ὁ χρυσοὺς ἀναπτύσσει τὰς μεγάλας ψυχὰς καὶ σκληρύνει τὰς πονηρὰς καρδίας.